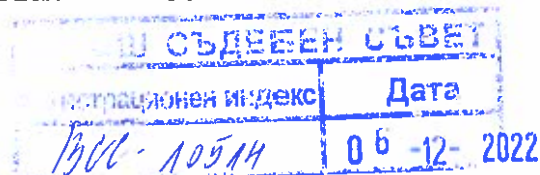

ДО

СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА

ВСС

Уважаеми членове на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет,

Във връзка с участието ми в обявената процедура за избор на административен ръководител – председател на Софийски районен съд, Ви представям отговори на поставени към мен въпроси от „Български институт за правни инициативи“. Част от въпросите надхвърлят компетентността на длъжността, за която кандидатствам, поради което съм дал отговори съобразно моя професионален опит и виждания.

Представям следните отговори на отделните въпроси:

1. Какво е Вашето мнение за течащата в публичното пространство дискусия за промени в Конституцията на Република България в частта за съдебната власт? Какъв е релевантният начин да се чуе мнението на магистратите в този процес?

Изменението на Конституцията е отговорност на законодателната власт, като всяка промяна следва да бъде извършвана след задълбочено проучване насочено към изследване на евентуалните ползи и вреди и достигане до оптимално решение. По отношение на законодателния процес както аз, така и съдиите от СРС като цяло, не сме дистанцирани, а винаги подхождаме проактивно. Ето защо многократно сме излизали с предложения и становища, когато сме констатирали необходимостта от това. По отношение на основния закон също считам, че в публичното пространство са налице идеи и становища от съдии, като същите следва да бъдат обсъдени от страна на законодателния орган.

2. Т. нар. „реформа на съдебната карта“ е в застой. Считате ли, че при евентуално нейно възстановяване, като част от нея може да бъде приложена концепцията за общностния съд.

Темата за реформата на съдебната карта стои вече доста време, като същата е свързана с решаването на въпроса за разликите в натовареността

на съдиите, работещи в различните съдилища. Както и при отговора на предходния въпрос, считам, че приемането на решения, свързани с такива промени следва да бъде предхождано от задълбочено експертно проучване на всички относими фактори, за да се изясни дали би се достигнало до положително развитие и какви биха били негативните последици включително и върху достъпа до правосъдие. Мнението ми е, че концептуално следва да се придържаме към утвърдените традиции като структура на правораздавателната ни система, с цел да се избегнат трудно предвидими негативни последици при възприемането на изцяло нови модели, като в рамките на настоящата система се предприемат възможните мерки за изравняване на натовареността, което да доведе до оптимизиране на правораздаването и повишаването като цяло на бързината и качеството му. Това разбира се не е пречка да се адаптират и инкорпорират определени успешни подходи и практики, включително и от други правни системи, особено когато по исторически и други причини могат да бъдат разпознати от обществото като ценни.

3. Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти (от нормативен и организационен характер) за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт.

Проблемът с неравномерната натовареност действително е налице, като следва да се има предвид, че съдиите, правораздаващи в отделните съдилища, нямат никаква вина за това, че разглеждат по-малко или повече на брой дела спрямо колегите си от други съдилища. Считам, че най-силното решение от нормативен характер за преодоляване в някаква степен на този дисбаланс е промяната в подсъдността по отношение на някои видове дела с цел избягване на струпването им в определени съдилища. В тази насока през годините са предприемани мерки, които несъмнено дават своя резултат. Но смятам, че следва внимателно да се обмисля всяка идея и евентуално да се предприема инициране на съответната промяна, само ако по този начин няма да се засегнат непропорционално законни права и интереси на гражданите. Това е и първият вид мярка за решаване на проблема с голямата натовареност на Софийски районен съд, който съм посочил, както в концепцията ми при кандидатстването за първи мандат, така и в настоящата. Също смятам, че

ефективна мярка в сферата на гражданското правораздаване би било приемането на централизираното разпределение на заповедните производства, при което посредством регулиране на разпределянето на заповедни производства на съдиите от определени съдилища, би могло да се компенсира натоварването им, така че да се изравни до известна степен и общата им натовареност.

4. Една от широко дискутирането теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса – смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива на системата, а не само на т. нар. „трима големи“?

По този въпрос също тече дискусия от доста време и моето мнение е, че не следва да се допускат прекомерни разлики между възнагражденията за отделните нива на системата от съдилища, съответно да не се достига до там, че разликата да се отразява на вътрешното усещане за справедливост и мотивацията за работа на първоинстанционните съдии. По отношение на втората част от въпроса, категоричното ми мнение е, че следва да бъде въведена нормативно автоматична индексация на възнагражденията на магистратите, аналогично на действащия механизъм в законодателната власт, което съответно да ги постави в равностойно положение.

5. Какво е Вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?

Единната информационна система на съдилищата вече функционира от почти две години. Концептуално считам, че е по-добре да е налице единна информационна система за съдилищата, а не всеки отделен съд да се налага да организира самостоятелно този въпрос. Това е необходимо и с оглед въвеждането и развитието на електронното правосъдие у нас.

В същото време от съществено значение е информационната система да функционира по такъв начин, че да облекчава, а не да затруднява работата на съдиите и съдебните служители. От съществено значение в тази насока е активната дейност по надграждането и усъвършенстването на ЕИСС, както и на ЕПЕП, а също и текущата поддръжка в съответствие с актуалното законодателство. Задължително е оптимизирането на работата

със системата, като винаги, когато е възможно едно действие да се извършва с по-малко кликания, попълвания в полета и т.н., това следва да бъде реализирано. Информационната система следва да придобие вид, в който да бъде удобна за ползване от съдиите, интуитивна, да не създава затруднения при постановяването на актове и при работата с нея да не се губи излишно време. Удачен вариант за допълнително спестяване на време е и разширяването на опциите за т. нар. „бланкови произнасяния“, чрез генерирането на проекти на съдебни актове, които при желание да бъдат ползвани. Това би се отразило положително и върху натовареността на съдиите. Полезно би било и да се надградят функциите на системата за търсене на практика.

6. През 2016 г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Вече изминаха повече от 5 години от действието на тези текстове. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика? Как се реализира съдийското самоуправление в СРС – особено при положение, че в ОС трябва да вземат участие около 200 съдии /в зависимост от това дали има състави в продължителен отпуск/?

Действително провеждането на общите събрания на съдиите от Софийски районен съд се явява предизвикателство от организационна гледна точка. Това беше вярно с още по-голяма сила и в условията на пандемия. В съда към момента има 213 щатни бройки за съдии, което обуславя немалко технически въпроси, свързани със свикването на общо събрание на съда, редовното уведомяване на съдиите за това, като участието им също е свързано с усложнения за всеки от тях, тъй като по необходимост събранията се провеждат само в една от сградите на съда – на бул. „Ген. М. Д. Скобелев“ № 23, където има подходяща зала, която е с достатъчен капацитет. Но въпреки това до настоящия момент по всеки въпрос, за който нормативно се изисква изслушване, обсъждане и решаване от общото събрание, такова е провеждано и са приемани решения съобразно изразеното мнение на мнозинството от съдиите.

7. През настоящата година определени събития в един съд в страната доведоха до това 187 магистрати от страната на всички нива в съдебната система да изразят подкрепата си за свой колега чрез подписка, внесена в Съдийската колегия на ВСС. Какво е Вашето отношение – в качеството Ви на кандидат за мандат като

административен ръководител на съд, по въпроса за правомощията на един административен ръководител по отношение на един редови съдия откъм прилагане на дисциплинарни мерки? По-конкретно – следва ли например към съдиите да се прилагат всички състави на дисциплинарни нарушения, посочени в чл. 187 КТ от страна на административния ръководител на съда? И по-общо – къде е границата, която отделя реализирането на дисциплинарната отговорност на магистрата от произвола и административния натиск от страна на административния ръководител?

Съобразно действащата законодателна уредба, административните ръководители на съдилищата имат правомощието да осъществяват дисциплинарно производство и да налагат наказание в строго определени хипотези. Това е отговорност, която поставя изключителни предизвикателства, тъй като се налага упражняването на такъв вид правомощия спрямо колеги от същия съд, включително и такива, с които съвместно е работено в продължение на години. Както съм посочил и в настоящата си концепция, а така също и в тази при кандидатстването ми за първи мандат, иницирането на дисциплинарно производство и налагането на дисциплинарни наказания е крайна мярка, която следва да бъде предшествана от другите възможни действия за преодоляване на нарушенията, допускани от съответния съдия. Винаги съм следвал разбирането, че следва първо да се опитаме да помогнем на колегата, така че при наличие и на съответното желание от негова страна да излезе от тази ситуация, да бъде мотивиран към необходимото отношение към работата. Едва при констатиране на системни нарушения, които се дължат на субективни причини в самия съдия, следва като крайна мярка да се пристъпи и към ангажирането на дисциплинарна отговорност, като се отчете, че дори и това може да послужи на самия колега да се активизира и да изпише актовете, като по този начин избегне налагане на наказание или понесе по-лека отговорност. Липсата на действия по отношение на забавянията по-скоро може да усложни ситуацията и да се достигне до необратимо положение. В същото време и непредприемането на такива може да окаже негативно въздействие на мотивацията на останалите съдии и усещането им за вътрешна справедливост от една страна, а от друга – да доведе до съществено засягане на правата на страните в производствата и от там да формира и негативно отношение към съда като цяло, което се отразява на всички съдии.

8. На стр. 17 от концепцията си посочвате, че за изминалия Ви мандат е имало случаи на медийни атаки срещу съдии, както и каква е била реакцията на ръководството на съда в подкрепа на тези магистрати – декларация в подкрепа на съдията и сезиране на ВСС за ситуацията. Как оценявате постигнатите резултати от тези реакции? Какво е Вашето отношение към съществуващата в медиите практика за даване на „право на отговор“ – има ли случай на магистрат от СРС, който да я е използвал, Вие като административен ръководител искали и получавали ли сте право на отговор при наличие на неверни и подвеждащи твърдения в медиите за работата на СРС?

Действително през изминалия петгодишен период за съжаление имаше случаи на медийни атаки срещу съдии от СРС във връзка с постановени от тях съдебни актове, което е недопустимо поведение в разрез с основополагащите принципи за независимост и произнасяне по вътрешно убеждение, въз основа на доказателствата по съответното дело.

В тези случаи винаги от страна на ръководството на съда сме реагирали своевременно в защита на съдиите – чрез декларация, с която ясно се изразява подкрепа към колегата и се отрича подобна медийна политика, както и е сезиран Висшият съдебен съвет за институционална реакция от негова страна. Може да се каже, че с този подход сме пионери и създадохме една практика за балансиран и градивен, но твърд отговор. В тези ситуации сме имали за цел да покажем на колегата, че не е сам и че има подкрепата на институцията, което според мен е много важно. Не ми е известно във връзка с такива публикации в медиите да е искано и упражнявано право на отговор.

Както сме посочвали и в самите декларации, считам, че от изключително значение е самите медии да осъзнават отговорността, която носят за информиране на гражданското общество, на която отговорност не съответства подобен вид поведение.

9. Смятате ли, че настоящата методика на ВСС за реакция при медийни атаки срещу магистрати е ефективна и защитава в достатъчна степен доброто име и професионалното достойнство на магистратите пред обществото и имате ли идеи как тя би могла да бъде подобрена.

Както посочих и при отговора на предходния въпрос, считам, че е много важно самите медии да осъзнаят отговорността, която носят и че манипулативното поднасяне на информация и засягането на личното човешко достойнство и добро професионално име на съдиите е насочено срещу независимостта на съда, което е във вреда на гражданското общество като цяло.

10. В концепцията си сред трите мерки за поддържане на приемлива натовареност посочват и изменения в подсъдността, каквито вече са реализирани и се очаква и за в бъдеще да продължат да бъдат реализирани вследствие на законодателни инициативи от страна на СРС и други съдилища. До тук постигнатите изменения в подсъдността и тези, които планирате в бъдеще са отличен подход за краткосрочно менажиране на натовареността, но в дългосрочен план остава проблемът, че според доклад на Съвета на Европа върху европейските съдебни системи от 2020 България е сред страните в Европа с най-висок брой съдии на 100000 души население – 31,8 /за сравнение: Румъния – 24,1; Гърция – 26,8; Албания – 12,1; Турция – 15,6; Германия – 24,5; Белгия – 13,3; Нидерландия – 14,6; Италия – 11,6; Франция – 10,9 и средноаритметично за участващите в изследването страни – 21,4 съдии на 100000 души население/, а едновременно с това мнозинството от българските съдии са пренатоварени. Смятате ли, че възможно решение са по-съществени законодателни промени – напр. декриминализация и промяна на подсъдността по отношение на АХЕ-тата в областта на наказателното и административнонаказателното правосъдие и обособяване на определен клас юристи, които не са съдии, в рамките на съдилищата, които да поемат част от по-формалните производства – напр. по чл. 410 и 417 в областта на гражданското правораздаване, като така се разтоварят съдиите от част от настоящата си работа /предвид, че практиката за прехвърляне на определени категории дела от съдии към други класове юристи е основната практика, която позволява на страните в Европа с нисък брой съдии на глава от населението да постигат този резултат/?.

На първо място искам да споделя виждането си, че механичното изчисление на броя на съдиите спрямо населението не е най-удачният подход и може да бъде само елемент от необходимия анализ, тъй като този брой зависи от редица специфични за определена държава фактори. Част

от тях са трудни за преодоляване като релеф, демография, социална структура на обществото. Върху други може по-лесно да влияем, поради което и аз съм се фокусирал върху практичните аспекти на натовареността.

С оглед на това, че свръхнатовареността се явява основен проблем за Софийски районен съд, както в настоящата, така и в предходната ми концепция съм предложил някои от възможните начини за справянето с него. Изразил съм мнението си, че решаването на този проблем няма как да бъде осъществено с едно единствено действие, с една решителна мярка, а са необходими постоянни усилия във всички насоки, които могат да окажат положителен ефект.

Считам, че именно промяната на подсъдността е един от дългосрочните и изключително ефективни начини за достигане до по-равномерна натовареност, доколкото с избягването на концентрацията на дела в определени съдилища се достига до намаляване на дисбаланса в индивидуалната натовареност на съдиите от различните съдилища от едно ниво. В допълнение е важно да се действа в насока увеличаване на обема спорове, които приключват извънсъдебно, както и за облекчаване на самите производства, като има много примери за добри практики в Европейските държави за това. Всичко това има за цел да облекчи работата на съдиите, така че те да изразходват по-малко време и да имат възможността да насочат усилията си към съществената работа, изискваща задълбочена преценка, като отново в същата насока са и мерките за разтоварване на съдиите от несъщински дейности и подпомагането им от съдебни помощници. От страна на Софийски районен съд са инициирани множество предложения за законодателни изменения, които са насочени именно към тази цел. Смятам, че на всяко конкретно предложение следва да бъде обръщано необходимото внимание от страна на законодателната власт и в случай, че след съответен анализ стане видно, че би било от полза за правораздаването да бъде приемано съответното изменение.

Комбинацията от всички тези мерки, заедно с разумна кадрова политика на Висшия съдебен съвет по разпределяне на съдийски щатове в страната, както и за фактическото им запълване, смятам, че са годни да доведат до достигане до по-равномерна натовареност, а от там и да дадат възможност в рамките на съществуващите щатни бройки съдиите да са в състояние спокойно да се справят с разглеждането и решаването на делата.

11. На стр. 28 от концепцията си се застъпвате за продължаване на иновативната програма на СРС за запознаване на учениците с дейността на съда „Децата и съдът“. Когато тя стартира, дейностите по нея се изпълняваха постоянно през учебната година – беше въведена практика всеки клас, който има желаниа да си запазва час за посещение през сайта на съда. Колко често се случват посещенията по програмата по настоящем? Ученици от колко училища са посетили СРС от отпадането на ковид ограниченията и възстановяването на присъствения учебен процес през тази година? Колко класа и съответно ученици очакват да посетят СРС през настоящата учебна година? Как се извърши организацията на съдиите, които ще отделят внимание на децата? С какви дейности се ангажират децата в рамките на посещението си в съда – продължава ли практиката да разиграват симулативни съдебни процеси?

Категорично смятам, че създадената преди години програма „Децата и съдът“, в рамките на която се организират посещения на деца в сградите на съда и с тяхно участие се провеждат симулирани процеси, следва да продължи, тъй като е насочена към формирането още в ранна възраст на необходимото отношение към основополагащите принципи на правораздаването и създаване на свързаната с това култура на общуване.

За съжаление и по отношение на тази инициатива пандемията, причинена от covid-19, се отрази изключително негативно. От отпадането на ограниченията и възстановяването на присъствения учебен процес не са организирани посещения в рамките на програмата, но следва да се има предвид, че извънредната епидемична обстановка и ограниченията отпаднаха преди няколко месеца, а от друга страна, в рамките на този период са организирани редица други мероприятия, целящи популяризиране на дейността на съда, като например: срещи с ученици от столични училища в рамките на инициативата „Отворени врати“, образователни посещения в административни служби, както и посещения в съдебна зала.

С уважение:

/А. Ангелов/